

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Hvis en påstand fremsat af en part skal anerkendes af domstolen, skal den bevises af den part, der fremsætter den, ved hjælp af lovlige bevismidler. Det betyder, at der findes en række processuelle foranstaltninger af forskellig art, som grupperes i kategorier, afhængigt af hvilken fase i retssagen der er tale om. I henhold til artikel 153 i den civile retsplejelov skal alle omtvistelige forhold af relevans for afgørelsen af en tvist og sammenhængen mellem dem bevises, og det fastsættes i artikel 154 i den civile retsplejelov, at den enkelte part skal dokumentere de forhold, hvorpå den pågældendes krav og indsigelser er baseret.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

I henhold til gældende national lovgivning er forhold, for hvilke der ved lov er fastsat en retlig formodning, fritaget for bevisbyrde. Bevismidler fremlagt med henblik på at bevise, at en specifik retlig formodning ikke gælder i alle tilfælde, er gyldige, medmindre de er forbudt ved lov (artikel 154, stk. 2, i den civile retsplejelov).

Derudover gælder fritagelsen for bevisbyrde uden videre forhold, der angiveligt er kendt af offentligheden og domstolen. Domstolen skal underrette parterne herom (artikel 155 i den civile retsplejelov).

I forbindelse hermed skal domstolen, når den indleder sagen, udarbejde en liste med oplysninger om de forhold, der skal bevises, med angivelse af, hvilken part der skal bevise dem, og hvem bevisbyrden påhviler. Domstolen tager også stilling til parternes anmodninger om bevismidler og tillader bevismidler, der er relevante, gyldige og nødvendige (artikel 146 i den civile retsplejelov).

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

De forhold, som parterne henviser til som støtte for deres krav, skal underbygges af de relevante ved lov fastsatte bevismidler. Domstolen skal tage stilling til de enkelte bevismidler med henblik på at afgøre, hvilken vægt de har i sagen (dvs. forskellen mellem et officielt og et privat dokument).

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Bevismidler i en retssag optages på grundlag af en skriftlig begæring fra den relevante part eller en mundtlig begæring på et retsmøde fremsat i overensstemmelse med reglerne for anvendelse af princippet om fri disposition.

Når domstolen konstaterer, at et bevismiddel er relevant for en tvist, kan den imidlertid af egen drift afsige kendelse om optagelse af det pågældende bevismiddel.

I sin begæring om optagelse af bevismidler angiver parten forholdene og de bevismidler, den vil bruge til at underbygge de pågældende forhold.

I anmodningen om tilladelse til at afhøre et vidne skal parten angive de spørgsmål, der skal stilles til vidnet, vidnets fulde navn og adresse og den dato, hvorpå parten ønsker, at vidnet skal indkaldes.

Anmodningen om at stille spørgsmål til modparten skal indeholde de spørgsmål, som parten vil blive bedt om at besvare.

Begæringen om antagelse af en sagkyndigs vidneforklaring skal indeholde oplysninger om den pågældendes ekspertiseområde, emnet for den sagkyndiges udtalelse og det sagkyndige vidnes opgave.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Når domstolen tager begæringen om optagelse af bevismidler til følge, afsiger den en kendelse, hvori der fastsættes en frist for bevisoptagelsen. Fristen løber fra tidspunktet for det retsmøde, hvorpå den blev fastsat, også for parter, der ikke mødte op i retten trods behørig indstævning.

I henhold til artikel 131, stk. 1, og artikel 127, stk. 2, i den civile retsplejelov skal parterne angive bevismidlerne og de konkrete forhold, som bevismidlerne underbygger, og forelægge alle de skriftlige bevismidler, der er tilgængelige for dem på tidspunktet for indgivelsen af anmodningen og tidspunktet for modtagelsen af duplikken fra sagsøgte.

I henhold til artikel 158 i den civile retsplejelov gælder det, at når der er tvivl om indsamlingen af visse bevismidler, eller denne indsamling udgør en særlig udfordring, kan domstolen fastsætte en frist for bevisoptagelsen og indlede behandlingen af sagen uden de pågældende bevismidler, hvis de ikke er indgivet inden for den fastsatte frist. Bevismidlerne kan optages på et senere tidspunkt i sagen, forudsat at det ikke forsinker sagen unødigt.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Domstolen kan afvise begæring om bevisoptagelse ved en specifik kendelse, hvis de forhold, som parten ønsker at bevise, ikke har nogen indflydelse på sagen, og hvis begæringerne om bevisoptagelse ikke blev indgivet rettidigt. Når en part anmoder om, at flere vidner afhøres med henblik på at underbygge et forhold, kan domstolen vælge kun at give tilladelse til afhøring af visse af de foreslåede vidner. Hvis det omtvistede forhold ikke er underbygget, indkaldes de øvrige vidner (artikel 159 i den civile retsplejelov).

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Den civile retsplejelov indeholder bestemmelser om følgende bevismidler:

vidneudsagn, der er omfattet af bestemmelserne i artikel 163-174

parternes udsagn:

anerkendelse af et specifikt forhold

i forbindelse med besvarelsen af specifikke spørgsmål

parternes udsagn er omfattet af bestemmelserne i artikel 175-177 i den civile retsplejelov

skriftlige bevismidler, der er omfattet af bestemmelserne i artikel 178-194 i den civile retsplejelov

officielle dokumenter

private dokumenter.

Skriftlige bevismidler kan fremlægges af begge parter, men domstolen kan også forlange, at parterne fremlægger bevismidler. Skriftlige bevismidler kan fremlægges i papirform eller elektronisk form. I sidstnævnte tilfælde kan domstolen ud over en udskrift kræve, at dokumenterne indgives i elektronisk form.

Hvis en part fremlægger en genpart af et dokument, kan parten også blive pålagt at fremlægge originalen (artikel 183 i den civile retsplejelov).

Dokumenterne indgives normalt på bulgarsk. Såfremt de indgives på et fremmedsprog, skal dokumenterne ledsages af en nøjagtig oversættelse til bulgarsk, som er bekræftet af parten.

I henhold til artikel 187 i den civile retsplejelov er det, hvis domstolen kan indhente trykte materialer uden vanskeligheder, tilstrækkeligt at angive, hvor de pågældende materialer er offentliggjort.

Domstolen kan pålægge parterne eller tredjeparter, som ikke er involveret i sagen, at fremlægge visse skriftlige bevismidler. I henhold til artikel 190 og 192 i den civile retsplejelov kan enhver part anmode domstolen herom, og domstolen baserer sin afgørelse på de bevismidler, den har til rådighed. For at indhente skriftlige bevismidler fra en ekstern part skal der indgives en skriftlig anmodning til domstolen. En genpart af anmodningen stilles til rådighed for den pågældende tredjepart.

Selv om parterne juridisk er forpligtet til at fremlægge bevismidler, kan de afvise at gøre det, hvis et dokument vedrører deres eget eller et familiemedlems privatliv, eller hvis fremlæggelsen af bevismidlet ville kaste skam over dem eller give anledning til en straffesag mod dem. Domstolen kan i givet fald, hvis visse betingelser er opfyldt, pålægge parten at fremlægge uddrag af dokumentet.

I henhold til den nationale lovgivning kan parterne anfægte ægtheden af et skriftligt dokument indgivet af modparten. Det skal dog ske senest på tidspunktet for modtagelsen af et svar på deres indlæg. Hvis dokumentet fremlægges på et retsmøde, skal det anfægtes, inden retsmødet afsluttes. Hvis modparten ønsker at bruge det anfægtede dokument, bestemmer domstolen, at dokumentets ægthed skal undersøges. Bevisbyrden påhviler den part, der bestrider dokumentets ægthed. Hvis det anfægtede dokument ikke er underskrevet af den part, der bestrider dets ægthed, påhviler bevisbyrden den part, der fremlagde dokumentet. Efter at have foretaget en undersøgelse med henblik på bekræftelse af det anfægtede dokument beslutter domstolen, hvorvidt dokumentet er ægte eller falsk. Domstolen kan lade denne afgørelse indgå i sin dom i sagen (artikel 193 og 194 i den civile retsplejelov).

Reglerne om sagkyndige vidner er fastsat i artikel 195-203 i den civile retsplejelov.

Sagkyndige vidner udnævnes efter anmodning fra parterne eller af domstolen på eget initiativ. Sagkyndige vidner indgiver deres rapporter senest en uge før den planlagte dato for det retsmøde, hvorpå rapporten skal behandles.

Hvis det sagkyndige vidnes konklusion bestrides, kan domstolen udnævne en eller flere andre sagkyndige vidner. Domstolen kan også anmode det sagkyndige vidne om at revidere rapporten eller afgive en anden udtalelse om sagen.

Reglerne om visuel inspektion og certificering er fastsat i artikel 204-206 i den civile retsplejelov.

Domstolen kan efter anmodning fra parterne eller på eget initiativ foranledige visuel inspektion af løsøre eller fast ejendom eller kontrol af en person med eller uden inddragelse af vidner og af domstolen udpegede sagkyndige.

Visuelle inspektioner og kontrol er metoder til indsamling og kontrol af bevismidler. Disse metoder ligger inden for hele domstolens kompetenceområde og kan uddelegeres til et medlem af domstolen eller til en anden domstol.

Domstolen underretter parterne om datoen og stedet for den visuelle inspektion. Der udarbejdes et dokument vedrørende den visuelle inspektion med oplysninger om resultatet af inspektionen, de sagkyndige vidners forklaringer og udsagnene fra de vidner, der blev afhørt på inspektionsstedet.

2.5 Hvad er procedurerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Vidneudsagn indhentes ved afhøring af vidner. Vidneudsagn indgivet på skrift afvises. De sagkyndige vidners konklusioner indgives skriftligt mindst en uge før den planlagte dato for retsmødet og høres derefter i retten og optages som bevismidler. Domstolen og parterne kan stille spørgsmål til de sagkyndige vidner.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Den nationale retsplejelovgivning tillægger ikke bestemte typer bevismidler større vægt end andre. Bevismidler vurderes individuelt og i deres helhed pr. datoen for vurderingen af de beviste forhold, hvilket gør det muligt at fastslå grundlaget for sagen.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

I visse tilfælde, der udtrykkeligt fremgår af lovgivningen, f.eks. validering af juridiske transaktioner, der kræver et skriftligt dokument, antages kun skriftlige bevismidler. Vidneudsagn afvises i følgende tilfælde: tilbagevisning af indholdet af et officielt dokument; bekræftelse af de omstændigheder, under hvilke der skal indsendes bevismidler i form af et skriftligt dokument; validering af kontrakter af en værdi på over 5 000 BGN, medmindre aftalen blev indgået mellem ægtefæller, slægtninge i opstigende eller nedstigende direkte linje, slægtninge indtil fjerde led ved blodsbeslægtethed eller slægtninge ved ægteskab indtil andet led af svogerskab; opfyldelse af betalingsforpligtelser dokumenteret i en skriftlig afgørelse; validering af skriftlige aftaler, hvori den part, der anmoder om antagelse af vidner, er part, eller ændring eller ophævelse af sådanne aftaler; tilbagevisning af indholdet af et privat dokument, der hidrører fra parten.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Ingen må afvise at afgive vidneforklaring, medmindre lovgivningen udtrykkeligt fritager den pågældende herfor.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Ud over parternes advokater eller voldgiftsmændene i tvisten kan følgende parter nægte at afgive vidneforklaring: parternes slægtninge i opstigende eller nedstigende direkte linje, deres søskende, slægtninge ved ægteskab i første led af svogerskab, ægtefæller, tidligere ægtefæller eller registrerede partnere (artikel 166 i den civile retsplejelov). Domstolen vurderer vidneudsagn i lyset af alle andre oplysninger, der er tilgængelige i sagen, idet der tages højde for eventuelle interesser, et vidne måtte have i sagen.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

I henhold til artikel 163 i den civile retsplejelov skal vidner møde op i retten og afgive forklaring. Hvis et vidne har gyldige grunde til ikke at afgive vidneforklaring eller besvare visse spørgsmål, skal de underrette domstolen om disse årsager skriftligt inden det retsmøde, hvorpå de er indkaldt til at afgive forklaring, vedhæftet den nødvendige dokumentation (artikel 167 i den civile retsplejelov). Undladelse af at efterkomme en stævning og møde op i retten straffes med en bøde, og domstolen kan også pålægge politiet at hente vidnet og sørge for, at vidnet møder op i retten.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Der kan indhentes bevismidler fra alle andre parter end dem, der er anført i punkt 6B, selv hvis de er inhabile eller har interesse i udfaldet af tvisten.

Domstolen vurderer vidneudsagn under hensyntagen til vidnernes inhabilitet eller interesser i sagen.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Vidner godkendes efter anmodning fra parterne eller af domstolen på eget initiativ. En vidneindkaldelse forkyndes på den adresse, der er oplyst af den part, der indkalder vidnet. Hvis adressen ikke er korrekt, fastsætter domstolen en frist, inden for hvilken den pågældende part skal angive en ny adresse.

Alle vidner, der er behørigt indkaldt og møder op i retten, afhøres individuelt under parternes tilstedeværelse. Et vidne kan afhøres mere end en gang.

Domstolen vurderer vidnets forklaring i lyset af alle andre bevismidler i sagen. I henhold til artikel 170 i den civile retsplejelov skal domstolen, inden afhøringen af et vidne, underrette den pågældende om, at han eller hun er forpligtet til at sige sandheden og kan straffes for ikke at gøre det, og registrere vidnets personoplysninger.

Når domstolen har en tvingende grund hertil, kan den afhøre vidnet inden den planlagte dato for retsmødet eller foretage afhøringen udenretsligt. Parterne indkaldes til at deltage i afhøringen. Der findes ingen bestemmelser i den civile retsplejelov om afhøring af vidner ved hjælp

af videokonferencer eller andre tekniske hjælpemidler. Når bevismidler skal indsamles i en anden retskreds, kan domstolen uddelegere denne opgave til den lokale byret (*rayonen sad*) (artikel 25 i den civile retsplejelov).

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Ulovligt indsamlede bevismidler eller bevismidler, der viser sig at være falske, efter at der er gjort indsigelse imod dem i henhold til proceduren for anfægtelse af skriftlige dokumenter, tages ikke i betragtning i forbindelse med domstolens rådslagning og afstemning. Sådanne bevismidler kan udelukkes fra sagen. Den samme procedure finder anvendelse på bevismidler, der vurderes som irrelevante for tvisten.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Et udsagn afgivet af en part kan optages som bevismiddel, hvis det er fremsat i overensstemmelse med proceduren i artikel 176 i den civile retsplejelov, dvs. når domstolen har indkaldt parten til at møde personligt op og afgive forklaringer, der er relevante for forholdene i sagen.

Sidste opdatering: 11/02/2020

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.